

College voor Examen

TERUGBLIK

CENRAAL EXAMEN MAATSCHAPPIJLEER II VMBO GL/TL

EERSTE TIJDVAK 2011

Inleiding

1. Quickscan

Via WOLF (Windows Optisch Leesbaar Formulier) geven examinatoren per vraag de scores van hun kandidaten voor het centraal examen aan Cito door.

Ten behoeve van de normering stelt Cito op basis van de WOLF-gegevens een toets- en itemanalyse van het centrale examen op.

Via WOLF wordt de examinatoren gevraagd naar hun mening over de moeilijkheidsgraad, de lengte en de aansluiting op het gegeven onderwijs. Ook wordt de examinatoren gevraagd welk rapportcijfer zij aan dit centraal examen zouden geven.

De resultaten van deze bevraging via WOLF worden weergegeven via de quickscan.

De quickscan geeft een beeld van de mening van de docenten over het centraal examen nadat zij de eerste correctie hebben verricht.

2. De vragenlijst

Bij enkele vakken zijn de examinatoren ook ná de normering middels een uitgebreidere vragenlijst over het centrale examen bevroegd.

Deze vakken zijn geselecteerd op basis van de resultaten van de quickscan over het voorafgaande examenjaar.

Met de combinatie van quickscan en vragenlijst beogen CvE en Cito om een representatief beeld te verkrijgen van de meningen van de docenten over het centrale examen. CvE en Cito kunnen dan bezien of in toekomstige centrale examens, met behoud van handhaving van het niveau, ingespeeld kan worden op de wensen en opvattingen uit het veld.

Met uitzondering van het rapportcijfer maken de vragen uit de quickscan eveneens deel uit van de vragenlijst. Het is mogelijk dat dezelfde vraag verschillend beantwoord is doordat de quickscan vóór en de vragenlijst ná de normering is afgenomen.

3. Afnamegegevens

Cito stelt jaarlijks een digitaal examenverslag op de centrale examens: www.cito.nl.

Kies: voortgezet onderwijs → centrale examens → Examenverslagen

Per centraal examen worden daarin afnamegegevens weergegeven die zijn ontleend aan de toets- en itemanalyse.

Terugblik

De resultaten van de quickscan en de vragenlijst vormen samen met een overzicht van de afnamegegevens de terugblik op het centraal examen.

Hierna treft u de terugblik aan op het centraal examen maatschappijleer 2 GL/TL eerste tijdvak 2011 en de conclusies van CvE en Cito daaruit.

1 Resultaten van de quickscan

Bron: www.cito.nl

Kies: voortgezet onderwijs → centrale examens → Examenverslagen → Waardering per examen 2011

Wat is uw oordeel over de moeilijkheidsgraad van het examen?			
Ik vind het examen		Abs.	Perc.
te moeilijk - 1		55	27%
moeilijk - 2		106	52%
niet te moeilijk/niet te makkelijk - 3		43	21%
makkelijk - 4		1	0%
te makkelijk - 5		0	0%
	N=	205	100%

Gemiddeld: 1,95

Wat is uw oordeel over de lengte van het examen in verhouding tot de tijd die de kandidaat ervoor beschikbaar heeft?			
Het examen is		Abs.	Perc.
te lang - 1		92	45%
precies goed - 2		107	52%
te kort - 3		6	3%
	N=	205	100%

Gemiddeld: 1,58

Wat is uw oordeel over de inhoudelijke aansluiting van het examen bij het gegeven onderwijs?			
		Abs.	Perc.
zeer goed - 5		3	1%
goed - 4		46	22%
voldoende - 3		107	52%
onvoldoende - 2		42	20%
slecht - 1		7	3%
	N=	205	100%

Gemiddeld: 2,98

Welk cijfer zou u dit examen geven?				
Ik geef dit examen een:			Abs.	Perc.
	1		0	0%
	2		1	0%
	3		4	2%
	4		17	8%
	5		44	21%
	6		72	35%
	7		58	28%
	8		9	4%
	9		0	0%
	10		0	0%
		N=	205	100%

Gemiddelde: 5,91

2 Resultaten van de vragenlijst

Vorbereiding op het examen en aansluiting bij de syllabus

Welke documenten gebruikt u bij de voorbereiding van uw leerlingen op het examen?				
	Altijd	Meestal	Zelden	Nooit
Een (combinatie van) methode(n)	72	19	7	3
September- en/of Maartmededelingen van CvE (voorheen CEVO)	35	17	29	20
Oude examens	80	18	3	0
Syllabus (gepubliceerd door CvE)	46	30	13	12
	Altijd	Meestal	Zelden	Nooit
Een (combinatie van) methode(n)	71,3 %	18,8 %	6,9 %	3,0 %
September- en/of Maartmededelingen van CvE (voorheen CEVO)	34,7 %	16,8 %	28,7 %	19,8 %
Oude examens	79,2 %	17,8 %	3,0 %	0,0 %
Syllabus (gepubliceerd door CvE)	45,5 %	29,7 %	12,9 %	11,9 %

Beantwoordt het examen aan de eisen die in de door CvE gepubliceerde syllabus worden gesteld?

Het examen beantwoordt

volledig aan de eisen	13	12,9 %
in voldoende mate aan de eisen	73	72,3 %
in onvoldoende mate aan de eisen	10	9,9 %
in het geheel niet aan de eisen	1	1,0 %
Dit kan ik niet beoordelen	4	4,0 %
Totaal	101	100,0 %

Wat is uw oordeel over de inhoudelijke aansluiting van het examen bij het gegeven onderwijs?

zeer goed - 5	3	3,0 %
goed - 4	42	41,6 %
voldoende - 3	36	35,6 %
onvoldoende - 2	15	14,9 %
slecht - 1	5	5,0 %
Totaal	101	100,0 %

Gemiddeld: 3,23

Uitgangsmateriaal, bronnen en teksten

Hoe beoordeelt u de totale hoeveelheid tekst die gebruikt wordt als uitgangsmateriaal voor de vragen?

De totale hoeveelheid tekst is

te groot	84	83,2 %
precies goed	17	16,8 %
te klein	0	0,0 %
Totaal	101	100,0 %

Moelijkheidsgraad

Wat is uw oordeel over de moeilijkheidsgraad van het examen?

Ik vind het examen

te moeilijk - 1	17	16,8 %
moeilijk - 2	58	57,4 %
niet te moeilijk/niet te makkelijk - 3	26	25,7 %
makkelijk - 4	0	0,0 %
te makkelijk - 5	0	0,0 %
Totaal	101	100,0 %

Gemiddeld: 2,09

Wat is uw oordeel over de mate waarin het examen de vaardige en minder vaardige kandidaten onderscheidt? Het onderscheidend vermogen		
is voldoende	70	69,3 %
is onvoldoende	23	22,8 %
kan ik niet beoordelen	8	7,9 %
Totaal	101	100,0 %

In het examen komen vragen voor die als routinevragen beschouwd kunnen worden (reproductie). Daarentegen zijn er ook vragen die als origineel beschouwd kunnen worden (productie). Wat is uw mening over de verhouding tussen het aantal routinevragen en het aantal originele vragen? Ik vind de verhouding tussen routinevragen en originele vragen		
goed	49	48,5 %
niet (zo) goed, ik heb liever een groter aantal routinevragen	46	45,5 %
niet (zo) goed, ik heb liever een groter aantal originele vragen	6	5,9 %
Totaal	101	100,0 %

Het examen Maatschappijleer 2 GL/TL overlapt voor een deel met het examen Maatschappijleer 2 KB. Wat is uw oordeel over het verschil in moeilijkheidsgraad tussen het examen GL/TL en het examen KB? Het verschil in moeilijkheidsgraad tussen het examen GL/TL en het examen KB vind ik		
te klein	10	9,9 %
goed	16	15,8 %
te groot	5	5,0 %
Dit kan ik niet beoordelen	70	69,3 %
Totaal	101	100,0 %

Lengte

Wat is uw oordeel over de lengte van het examen in verhouding tot de tijd die de kandidaat ervoor beschikbaar heeft? Het examen is		
te lang - 1	46	45,5 %
precies goed - 2	53	52,5 %
te kort -3	2	2,0 %
Totaal	101	100,0 %

Gemiddeld: 1,56

Taalgebruik

In welke mate vindt u het taalgebruik in de teksten passend bij de doelgroep? Ik vind het taalgebruik in de teksten		
allemaal passend	8	7,9 %
grotendeels passend	55	54,5 %
grotendeels niet passend	35	34,7 %
allemaal niet passend	3	3,0 %
Totaal	101	100,0 %

Hoe beoordeelt u de moeilijkheidsgraad van het taalgebruik in de vragen (gesloten vragen en open vragen)? Ik vind het taalgebruik in de vragen		
zeer moeilijk	7	6,9 %
moeilijk	67	66,3 %
precies goed	27	26,7 %
te gemakkelijk	0	0,0 %
Totaal	101	100,0 %

Vraagvorm

Een gesloten vraag is een vraagvorm waarbij de kandidaat moet kiezen uit een beperkt aantal antwoordmogelijkheden die vooraf gegeven zijn. Een open vraag is een vraagvorm waarbij een kandidaat het antwoord zelf moet formuleren. In het examen worden zowel open als gesloten vragen gebruikt.

Wat vindt u van de verdeling van beide vraagvormen in het examen?

Ik vind de verdeling van de vraagvormen

goed	68	67,3 %
niet (zo) goed, ik heb liever een groter aantal gesloten vragen	15	14,9 %
niet (zo) goed, ik heb liever een groter aantal open vragen	17	16,8 %
niet (zo) goed, ik heb liever uitsluitend gesloten vragen	1	1,0 %
niet (zo) goed, ik heb liever uitsluitend open vragen	0	0,0 %
Totaal	101	100,0 %

Correctievoorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit een algemeen gedeelte en een vakspecifiek gedeelte. In het algemeen gedeelte staan de algemene regels voor de correctie van examenvragen. Het vakspecifieke gedeelte bevat het beoordelingsmodel met het bijbehorende scoringsvoorschrift.

In welke mate geeft het beoordelingsmodel u voldoende houvast om bij de antwoorden van een kandidaat te bepalen hoeveel scorepunten u moet toekennen?

Het beoordelingsmodel geeft mij

bij alle vragen voldoende houvast	15	14,9 %
bij de meeste vragen voldoende houvast	81	80,2 %
bij de meeste vragen onvoldoende houvast	5	5,0 %
bij alle vragen onvoldoende houvast	0	0,0 %
Totaal	101	100,0 %

Vakspecifieke vragen

In het examen maatschappijleer GL/TL worden niet alleen de exameneenheden 'Politiek en beleid' en 'Criminaliteit en rechtsstaat' getoetst, maar ook de exameneenheid 'Analyse maatschappelijk vraagstuk'.

Wat is uw oordeel over de opgave Analyse maatschappelijk vraagstuk?

Ik vind deze opgave een meerwaarde hebben voor het vak op GL/TL niveau.	58	57,4 %
Ik zou deze opgave willen laten vervangen door een ander thema, bijvoorbeeld Media of Arbeid.	12	11,9 %
Ik heb in plaats van deze opgave liever meer vragen over de thema's Criminaliteit & Rechtsstaat en Politiek en beleid.	31	30,7 %
Totaal	101	100,0 %

Ik vind de moeilijkheidsgraad van de opgave Analyse maatschappelijk vraagstuk

te hoog voor GL/TL-leerlingen.	55	54,5 %
op niveau voor GL/TL-leerlingen.	45	44,6 %
te laag voor GL/TL-leerlingen.	1	1,0 %
Totaal	101	100,0 %

De vragen 45 en 46 van het examen toetsen de vaardigheid 'het kunnen toepassen van de benaderingswijze van maatschappijleer'. Deze vaardigheid is als volgt uitgewerkt: de kandidaat kan herkennen / toepassen welke politiek-juridische, sociaal-economische, sociaal-culturele en veranderings- en vergelijkende invalshoeken / aspecten aan het vraagstuk verbonden zijn.

Wat is uw oordeel over het toetsen van de vaardigheid 'benaderingswijze' door middel van de vragen 45 en 46?

Ik vind dat deze vaardigheid op een goede manier getoetst is in het examen.	41	40,6 %
Ik vind dat deze vaardigheid op een andere manier getoetst moet worden in het examen.	42	41,6 %
Ik vind dat deze vaardigheid niet getoetst moet worden in het examen.	15	14,9 %
Ik heb er geen mening over.	3	3,0 %
Totaal	101	100,0 %

De laatste vraag van het examen (47) toetst de volgende vaardigheid van maatschappijleer: De kandidaat kan een standpunt formuleren met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven. Wat is uw oordeel over het toetsen van de vaardigheid 'een standpunt formuleren' door middel van vraag 47?

Ik vind dat deze vaardigheid op een goede manier getoetst is in het examen.	46	45,5 %
Ik vind dat deze vaardigheid op een andere manier getoetst moet worden in het examen.	46	45,5 %
Ik vind dat deze vaardigheid niet getoetst moet worden in het examen.	8	7,9 %
Ik heb er geen mening over.	1	1,0 %
Totaal	101	100,0 %

Open vraag

49 docenten hebben van de mogelijkheid gebruikgemaakt een reactie te geven bij de open vraag. De opmerkingen waren verschillend van aard en de meningen over dezelfde onderwerpen waren niet eenduidig. Er zijn een paar thema's die meerdere keren genoemd zijn.

Taligheid en taalgebruik

15 docenten hadden kritiek op de hoeveelheid teksten in het examen en de geschiktheid van de teksten. Er waren in de ogen van deze docenten te veel teksten, wat tot te veel leeswerk leidt. Daarbij werd vaak opgemerkt dat vmbo-leerlingen slecht lezen en dat hun feitelijke kennis van maatschappijleer niet wordt getoetst. Diverse docenten vonden de teksten ook niet geschikt voor de vmbo-leerling.

10 docenten maakten opmerkingen over de formulering van de (open) vragen. Kritiek was er op de formulering van sommige vragen die te ruim en onduidelijk waren geformuleerd waardoor leerlingen de vraag verkeerd geïnterpreteerd hebben.

Een paar docenten meenden – abusievelijk – dat in het examens moeilijke begrippen voorkwamen die niet tot de examenstof behoorden, zoals 'jurisprudentie', 'selectie criterium' en 'requisitoir'.

Opgave Analyse maatschappelijk vraagstuk: overlast door coffeeshops

De meeste opmerkingen hadden betrekking op de opgave 'Analyse maatschappelijk vraagstuk'. 18 docenten hebben over deze opgave iets gemeld.

Een van docenten die vinden dat het maatschappelijk vraagstuk meerwaarde heeft, vindt dat het vraagstuk beperkter mag zijn in omvang, bijvoorbeeld door minder uitgangsmateriaal te gebruiken of door minder vragen te stellen. Van de groep die liever meer vragen heeft over andere thema's in plaats van het maatschappelijk vraagstuk, geven een paar docenten aan dat zij dit eerlijker vinden voor de leerlingen die hard werken. Leerlingen met inzicht zouden bij het maatschappelijk vraagstuk te veel in het voordeel zijn.

Het maatschappelijk vraagstuk werd regelmatig als oorzaak van de hoge moeilijkheidsgraad genoemd.

3 Analysegegevens

Bron: www.cito.nl

Kies: voortgezet onderwijs → centrale examens → Examenverslagen → Resultaten per examen 2011

Open de Excel-applicatie.

Door de cel 'P'-waarde totale steekproef' aan te klikken vindt u een omschrijving van het begrip 'P'-waarde'.

Schooltype/Leerweg	VMBO GL/TL
Soort examen	CSE
Vaknaam	maatschappijleer II
Totaal aantal kandidaten	5.495
Steekproefgrootte	4.449
Aantal vragen	46
P'-waarde totale steekproef	0,50
P'-waarde, alleen jongens	0,50
P'-waarde, alleen meisjes	0,50
Maximumscore	62
Gemiddelde score	30,8
Normeringsterm	1,7
Gemiddeld cijfer	6,2
Percentage onvoldoendes (<5,5)	21,3
Standaardafwijking	6,8
Betrouwbaarheid (asympt. GLB)	0,73
Standaardmeetfout	3,5

Bron: www.cito.nl

Kies: voortgezet onderwijs → centrale examens → Examenverslagen → Resultaten per examen 2011

Open de Excel-applicatie.

Door de cel 'P'-waarde totale steekproef' aan te klikken vindt u een omschrijving van het begrip 'P'-waarde'.

4. Conclusies en aandachtspunten voor de toekomst

Bij de vragenlijst zijn de meningen bij veel vragen erg verdeeld. Het onderwerp waar wel goddeels consensus over is, is de taligheid van het examen. Een groot deel van de docenten vindt de hoeveelheid tekst te groot (83,2%) en het taalgebruik moeilijk of te moeilijk (samen 73,2%). De Universiteit van Utrecht doet in opdracht van het College voor Examens onderzoek naar de begrijpelijkheid van taal in de centrale examens. Mede naar aanleiding van deze enquête worden de centrale examens maatschappijleer 2 bij dit onderzoek betrokken.

Over het vakspecifieke onderwerp van de vragenlijst, de analyse van het maatschappelijk vraagstuk, is er geen consensus. Om conclusies te kunnen trekken zal onderzoek gedaan moeten worden.